

De molenaar van Overleek

Marten Horjus

De molenaar van
Overleek

en andere verhalen

Ik vroeg hem 'Wie bent u?' en hij vertelde me zijn verhaal.

Schrijver : Marten Horjus
Coverontwerp en illustraties: Johan Horjus
Foto achterkant: Lia Abma
ISBN: 9789464189292
© martenhорjus
www.martenhorjus.nl

Inhoudsopgave

1.	Nestgeur	5
2.	Terug naar het paradijs	11
3.	O, God, als ik maar geen narcist ben!	19
4.	Bloeiende rozen	21
5.	De dansrepetitie	26
6.	Weg uit het paradijs	29
7.	Arend	32
8.	De ezelin van Kees	39
9.	De kroonprins	46
10.	De molenaar van Overleek	56
11.	De reus	64
12.	De poes van Job	72
13.	De sleutel van de burenen	85
14.	De wensspiegel	87
15.	De smaak van sleuteldrop	90
16.	Dubbelslag	97
17.	De koekoek	106
18.	Een oude vriend	109
19.	Mario	116
20.	Voor anker	119
21.	El matador	125
22.	Evelien	131
23.	De schipperstrui	140
24.	Gerechtigheid in de Kaneelbuurt	143
25.	Hemlock	151
26.	Een bekende seksuologe	156
27.	Het kinderbed	166
28.	Het ringetje van de heilige Thomas	169
29.	Lieve Vera,	179
30.	Limosa limosa Catherina	181
31.	Mooie Nel	187

32.	Nachtvlinders	210
33.	Moord in het pesthuis	211
34.	Opgebaard	224
35.	Pakketpost	229
36.	Sirene	238
37.	Een man? Inruilen!	246

1. Nestgeur

Moeder is ziek. Ze vermagert, ligt lang op bed, sukkelde in slaap als je op visite bent en komt nauwelijks de straat nog op. Het is mooi geweest, verkondigt ze aan iedereen die het horen en niet horen wil. Mag een mens ook nog gewoon doodgaan? Ik wil vooral geen polonaise aan mijn lijf.

Theo heeft niets in de gaten. Theo is haar zoon. Theo roept dat iedereen niet zo moet zeuren. Laat dat mens toch. Ze is gelukkig in haar huisje. Oké, ze is oud en zal wel een keer doodgaan, prima. Maar nu nog niet. Nog lang niet.

Iedere avond gaat Theo langs bij zijn moeder. Zij zit dan meestal voor de televisie, onderuit in haar oude stoel. Hij maakt voor zichzelf een kopje oploskoffie en draait een sigaretje van zijn moeders shag. Ze rookt niet, of eigenlijk niet meer. Ze heeft altijd stevig gerookt, maar de laatste tijd lukt dat niet meer vanwege de benauwdheid.

Theo houdt van moeder. Hij heeft ook wel een vrouw, maar als het er op aankomt gaat moeder altijd voor. Hij trouwde op zijn vijfentwintigste, bij moeder uit huis. Vader was al jaren dood. 'Hup, aan de vrouw' had moeder gezegd. 'Aan de slag met je huwelijksgeredeedschap.' Ze had op kleinkinderen gehoopt, maar die waren er nooit gekomen. Theo was en bleef het enig kind.

Op een zondagavond vond hij haar in de stoel voor de televisie. Theo dacht dat ze in slaap was gesukkeld. 'Daar komen de boeren!' schalde het tv-programma, maar Theo hoorde het niet. Hij ging naar de keuken om zijn koffie te maken. Terwijl het water opstond draaide hij zijn sigaretje. 'Een romantisch weekend is Hellendoorn!' riep de tv en Theo goot het water op de koffie. Moeder is dol op dit programma. 'Berend, maak je keuze! Vrouwen genoeg'. Moeder slaapt vast, dacht Theo. 'Een geheime ontmoeting, misschien?' Ik maak haar zo meteen wel wakker.

Toen de koffie en het sigaretje op waren en Berend zijn vrouw voor het romantisch weekendje in Hellendoorn had gekozen, besloot Theo zijn moeder wakker te maken. Het was saai zonder haar tv te

kijken. Zachtjes trok hij aan haar arm. Ze gleed uit de stoel, de broek nat geplast.

Theo knielde bij zijn moeder. 'Moeder, heeft u het koud? Ik zal u in bed leggen en verwarmen met mijn warmte'. Hij tilde haar op, haar mager geworden lijfje in zijn gespierde armen. Hij bracht haar naar boven, naar haar bed. Daar legde hij haar in, op haar zij, zoals ze altijd had gelegen. En Theo kroop ernaast. Hij kroop tegen moeder aan.

De volgende ochtend vroeg vond Theo's vrouw ze zo. Ze was naar bed gegaan en, 's ochtends wakker geworden, miste ze haar man. De periode daarna heeft Theo niet bewust beleefd. Hij zag het allemaal als een film voorbijtrekken. Hij voldeed aan alle verplichtingen, hoor, hij schudde handen op de condoleance, legde bloemen op het graf, hij bedankte iedereen bij de nazit. Voor zijn gevoel kwam hij pas twee maanden later, op een zondagavond, hij keek tv met zijn vrouw, weer terug op aarde. De realiteit sloeg hem keihard in zijn gezicht. 'Wat voelde je toen Berend je wegstuurde?' timede de televisiedame perfect.

Moeder is dood! Moeder is dood! Moeder is dood! Het tolde door zijn hoofd. Moeder is dood! Hij barstte in huilen uit, zijn paniek was volledig. Huilend, zoekend, woest en boos liep hij door zijn huis. Zijn vrouw wist niet wat ze met hem aan moest. 'Tranen, ja, dat hoort erbij,' was het tv-commentaar.

Theo ging de straat op, naar moeder. Haar huisje stond sinds haar overlijden onaangeroerd twee straten verderop. Het leek allemaal zo vertrouwd, alsof er niks gebeurd was. Theo voelde hoe hij rustig werd. Hij zette de televisie aan. 'En zo zien we weer dat er voor iedere boer een vrouw is', verwelkomde de televisiestem Theo. Hij kookte water in de keuken en vond zowaar het pakje shag op het vaste, geheime plekje. Hij keek tv, dronk koffie en rookte zijn sigaretje. 'En volgend jaar weer een nieuwe serie'. Toen ging hij naar boven en zocht in de linnenkast het oudste nachthemd van moeder. Hij rook eraan, haar wasmiddel en haar geur. Hij kleedde zich uit, trok een nachthemd van moeder aan en duwde het oude

nachthemd als een kroeltje tegen zijn neus en kroop onder de dekens van moeders bed. Hij sliep als een kind zo heerlijk.

‘Theo, doe niet zo idioot!’, zei zijn vrouw de volgende ochtend. Ze had hem de vorige avond laten begaan, ze wist niets zou helpen om hem tegen te houden. Maar toen hij ’s morgens nog steeds niet was komen opdagen was ze naar moeders’ huis gegaan. ‘Kom uit dat bed en trek je eigen kleren aan.’

Maar Theo deed het niet. Hij bleef liggen en trok de dekens over zijn hoofd.

‘Ik wil bij moeder blijven,’ riep hij.

‘Maar je hoort toch gewoon thuis?’

‘Gewoon bij moeder,’ antwoordde hij half en daarmee was de conversatie gesloten. Zijn vrouw kon praten wat ze wilde; Theo bleef in moeders bed liggen. Zijn vrouw was wanhopig. Ze belde met de huisarts en legde de zaak aan hem voor.

‘U mist uw moeder,’ zei de dokter.

Theo zei niks. Hij had de dekens tot onder zijn neus opgetrokken en keek de dokter wantrouwend aan.

De dokter keek Theo verwachtingsvol aan, hopen op een woord van zijn kant. Hij bleef nog een tijdje zwijgend naar Theo kijken, die zijn blik met grote angstogen beantwoordde.

‘Ik zal u een recept voor druppeltjes geven. Ik geloof niet dat een pil enige kans maakt.’

Zodoende raakte Theo de schaaltes yoghurt met zoetheid die zijn vrouw hem bracht niet aan. Hij dronk water uit de kraan en nam de honger voor lief.

Vroeger, ja, vroeger toen hij klein was. Het was zijn eerste herinnering. Vader was die ochtend al de deur uit en hij kwam als kleine jongen uit bed. Hoe oud zal hij geweest zijn, vier jaar misschien? Theo trilde bij de herinnering, misschien wel de mooiste uit zijn hele leven. Langzaam vertelde hij zichzelf het verhaal, herhaalde hij het verhaal, wentelde hij zich in het verhaal. Hij voelde de warmte, de opwinding, de geur alsof hij weer datzelfde kind was. Hij kroop bij moeder onder de dekens. De wereld bestond alleen uit dit bed, deze slaapkamer, zijn moeder.

Hij kroop tegen haar rug. Langzaam voelde hij hoe ze wakker werd en zich naar hem toedraaide. 'Mijn kleine man,' zei ze en ze sloeg haar arm om hem heen. Hij duwde zijn neus in haar oksel en snoof haar geur op. Vanaf dat moment vulde die geur zijn leven.

Het stommelde op de trap. Theo werd erdoor gewekt uit een moment van doezelen. De dominee, aardige vent meestal. 'Ha, die Theo,' opende de dominee monter en stak zijn hand uit. Theo trok de dekens verdedigend hoog onder zijn neus. De dominee verborg zijn teleurstelling en ging op de stoel naast het bed zitten. Die heeft het flink te pakken, zag je hem denken. 'Je moeder was een bijzondere vrouw, recht door zee en heel liefdevol. Het moet een groot verlies voor je zijn. Ze vertelde me eens dat jij haar grote trots was, alles waar ze voor leefde, sinds je vader is overleden.'

De dominee raketten flink wat oude verhalen op over moeder en Theo verkrampde meer en meer. Toen de dominee ook niet meer wist hoe het verder moest stelde hij voor om te bidden. Van Theo werd al geen reactie meer verwacht, dus stak de dominee maar direct van wal. Soms moet je de Heilige Geest wat ruimte geven. 'Liefhebbende Vader,

Graag willen we, Theo en ik, vertellen hoe het met ons is. Theo is heel verdrietig omdat zijn moeder is overleden. Hij wil heel graag dicht bij haar zijn en daarom is hij in haar bed gekropen, lieve Heer, als een klein lammetje onder de wol bij zijn moeder. Wilt u Theo influisteren dat hij nog even moet wachten voor dat hij weer bij zijn moeder kan zijn? En dat...'

Theo wachtte de influistering van God niet af. Hij kookte onder de dekens van woede. Hij greep in het rond en kreeg de oude transistorradio van moeder te pakken die op het nachtkastje stond. Met een grote zwaai sloeg hij die op het hoofd van de dominee aan gruzelementen. De dominee had een flink gat in zijn hoofd, hij bloedde niet alleen als een rund, hij liep ook te schelden en te vloeken als een oordeel. Uit netheid en respect voor de dominee worden die vloeken hier niet herhaald, maar het maakte Theo nog kwaaiër dan hij al was. Een vloekende dominee, dat was een bedrieger. Moeder had daar ook een ontzettende hekel aan.

Hij stoof achter de dominee aan, op zijn beurt scheldend en schopte hem de deur uit.

Theo was doodmoe. Eenmaal in bed viel hij als een blok in slaap. Het leek of hij maar een kort moment had geslapen toen hij werd gewekt door de voordeurbel en gebonk op de ramen. Voor het huis zag Theo een politieauto staan en bij de voordeur een agent. De agent merkte hem op.

‘Theo, maak open. Dit kan niet langer zo.’

‘Ja, ja, dat zeggen ze allemaal. U komt me gewoon ophalen. Wat mij betreft kunt u opdonderen.’

De dagen daarna waren spannend. Theo zag allerlei mensen om het huis lopen, soms diep in gesprek. Er liep een man in een witte jas en met een stethoscoop half uit zijn jaszak hangend.

Toen op een ochtend, het was kwart voor tien, hoorde hij het slot van de achterdeur opengedraaid worden. ‘Ik heb zo koffie, hoor!’ Het was zijn tante. Die woonde sinds 1953 naast zijn moeder. Iedere ochtend was het steevast om tien uur koffie, de ene dag bij tante en de andere bij moeder. ‘Ben er zo!’, riep Theo; dat riep zijn moeder ook altijd. Hij schoot zijn kleren aan en meldde zich een paar minuten later bij zijn tante. Theo stikte van de honger, dus hij viel aan op het pindakoekje dat hij bij de koffie kreeg. ‘Wil je misschien een boterhammetje?’

Theo wist eigenlijk niet zo goed wat hij tegen tante moest zeggen. Gelukkig was dat geen probleem, want tante kon er flink op los kletsen. Op het laatst werd tante scherp. Theo schrok ervan.

‘Weet jij wat je moeder zou zeggen als ze je zo zag?’

‘Nou, wat?’

‘Ze zou zeggen: ben je nou helemaal gek geworden!?’

Theo verstijfde. Ja, dat zou moeder zo maar gezegd kunnen hebben. Ze zou hem misschien wel ongenadig op zijn donder hebben gegeven. Theo sprong verschrikt op en wist niet anders dan de veiligheid van moeders bed op te zoeken. Hij dook zo diep onder de dekens als hij maar kon.

Daar hij herinnerde zich hoe het verder ging, toen die keer dat hij als kleutertje bij moeder in bed lag. Ze had gezegd: zo, hup, er uit.

Je moet naar de kleuterschool, knulletje. Ze had de dekens pardoos weggeslagen. Het sprookje, de nestgeur en de warmte vlogen zo de slaapkamer in en door het raam naar buiten, de kou in. Zijn moeder trok hem zijn korte broekje aan. Hij kreeg een boterhammetje en een glas melk. Hij liep bij zijn moeder aan het handje naar de kleuterschool. Daar was het vreselijk. Er waren allemaal schreeuwende, rennende kinderen en moeders en ze gingen naar binnen. Hij moest in een lokaal zitten bij een vreemd mens, een juf, en toen ging moeder weg! Hij was doodsbang en hij zette het op een brullen. De hele ochtend, zo lang als hij het kon volhouden, heeft Theo daar gehuild, gebruld, gesnotterd. En toen zijn moeder hem om half twaalf weer kwam halen was hij zo verschrikkelijk boos op haar dat hij haar een schop gaf.

Theo voelde die boosheid weer helemaal. Hij sloeg de dekens van zich af, trok zijn broek aan, zijn schoenen, zijn jas en beende naar huis.

2. Terug naar het paradijs

Toen Eva op de splitsing van twee wegen kwam, wist ze het even niet meer. Haar routeboekje gaf aan dat ze rechtsaf moest, linksaf was een prachtige beukenlaan. Even stond ze vertwijfeld stil. Rechtdoor. Iets in haar vertelde dat ze rechtdoor moest, dus ging Eva rechtdoor, hoewel er geen pad zichtbaar was vanaf de plek waar ze stond.

Ze drong zich door de struiken, stapte over groen bemoste takken, een braamstruik kraste langs haar jas, in de zachte bosbodem liet ze haar voetafdrukken achter. Hier hield ze van, weg van de gebaande paden, ontdekken, avontuur, over grenzen gaan.

‘Vroeg of laat kom ik ergens uit’, zei ze tegen zichzelf.

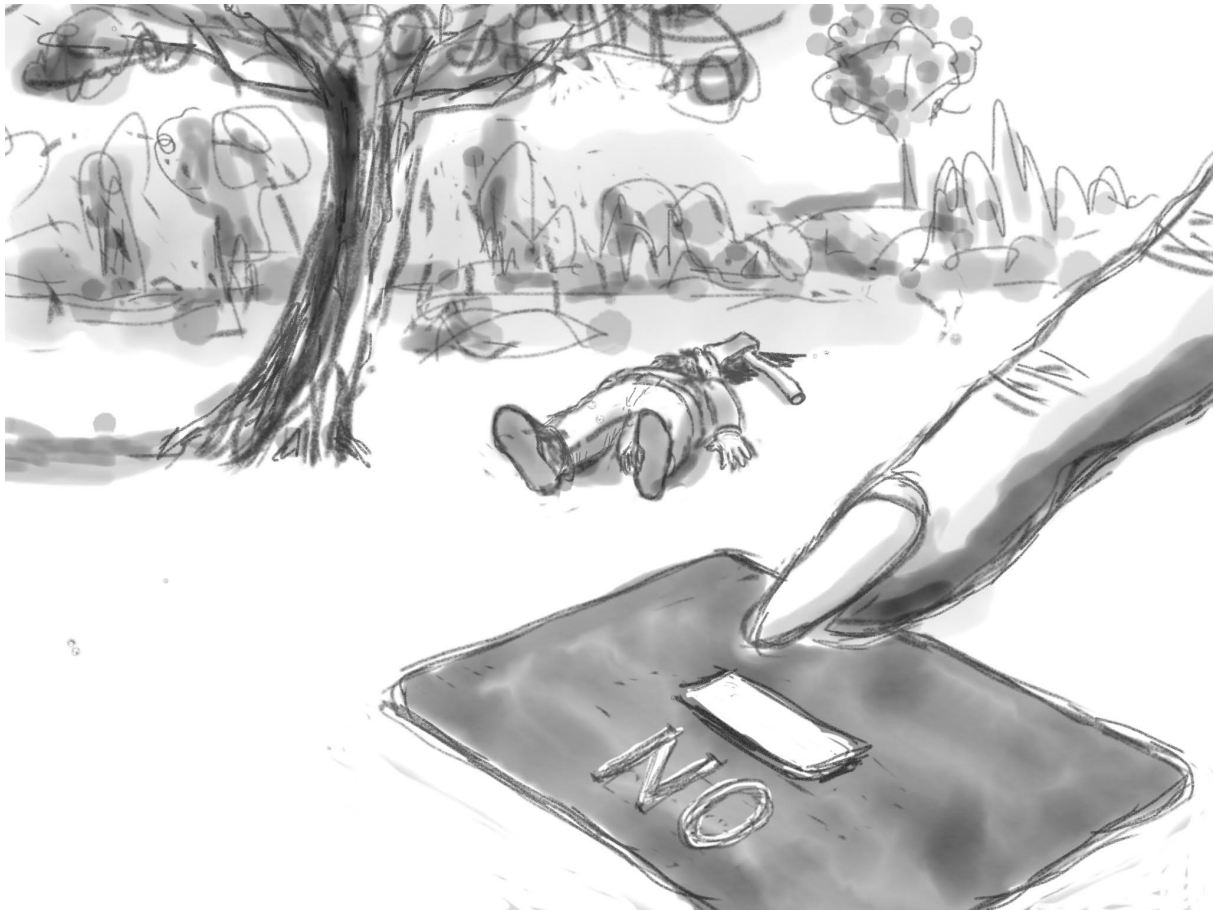
Ze had zich twee dagen vrij kunnen maken. Wandelen was voor haar de ultieme manier om zich te ontspannen, los te komen van het werk, haar lieve man, haar huis, haar disciplines en routines. Al wandelend hoefde ze niets. Haar gedachten raasden wel door, dat voelde ze. Als ze vervolgens probeerde te bedenken wat er dan precies allemaal door haar hoofd was gegaan, kon ze zich dat alleen maar vaag herinneren. ‘Het is alsof mijn brein alle achterstallige gedachten aan het wegwerken is, de rommel opruimt.’

Deze wandeldagen waren eigenlijk een soort powernap, een korte pauze voor de grote sprong. Ze had gehoord van cabaretiers die voor iedere voorstelling altijd een tukkie deden en vervolgens zo fris als een hoentje het toneel opsprongen om vol energie de hele avond te schitteren. Dat wilde ze ook.

Schitteren. Ze zou al haar energie nodig hebben om haar opdracht te volbrengen, om er te staan als vleesgeworden symbool van de triomf van het menselijk kunnen. Haar opdracht zou puur fysiek maar een fractie van een seconde in beslag nemen, maar symbolisch zou die fractie een scharnierpunt in de geschiedenis zijn. De hele wereld zou meekijken. Die ene seconde zou de bekroning zijn van duizenden man- en vrouwjaren wetenschappelijk onderzoek, van eeuwen van menselijk zoeken, onderzoeken, falen, vallen, opstaan en opnieuw beginnen; de

bekroning van het denken van genieën, het inzicht en de vaardigheid van ingenieurs, de investeringen van mensen met lef en geloof. Haar druk op de knop zou het brandpunt zijn van al die jaren inspanning. Zij mocht de cirkel rond maken, de sluitsteen op zijn plek leggen, het lint doorknippen.

Ze voelde geen druk op haar schouders, nee, het was een voorrecht dat ze dit mocht doen. Het voelde of de hele wereld energie had gegenereerd om een grote golf op te stuwen en dat zij uitverkoren was om als eerste en enige door die golf te worden opgetild en te surfen, als was het over een felle branding, om grenzen te overschrijden die nooit eerder waren gepasseerd.

Yuri Gagarin die als eerste buiten de planeet Aarde komt; Neil Armstrong die de eerste stap op de maan zet. Mijlpalen in de geschiedenis van de mensheid. De levensverwachting van pasgeborenen wordt op 130 jaar geschat. We kunnen veroudering

tegenhouden, terugdraaien zelfs. En Eva mocht deel zijn van al die ontwikkelingen. We kunnen als mensheid nieuw leven creëren. 'Of vernietigen', had een kritische journalist haar tijdens een persconferentie voorgehouden. 'Ook de man die op de knop drukte waardoor de atoombom op Hiroshima viel, schreef geschiedenis'. Ze had zijn kritiek makkelijk kunnen weerspreken. 'Kunstmatige intelligentie zal het leven van veel mensen onnoemelijk verbeteren. Zelflerende computers zullen oplossingen kunnen verzinnen voor de grote problemen waar de menselijke soort voor staat. Denk eens aan de mogelijkheden in de geneeskunde, voor het milieu. Wilt u het op uw geweten hebben dat we mensen laten lijden en sterven, puur omdat we weigeren de technologie die daarvoor binnen handbereik ligt, toe te staan? En al zouden we willen, deze techniek is niet te stoppen. Als wij het niet doen, doet een ander het. De hele wetenschappelijke wereld kijkt over onze schouder mee. Hoeveel meer garanties wilt u hebben om deze stap verantwoord te maken? Voor wie meer zouden we ons kunnen verantwoorden?' Ze had gestraald als een ster, een donderend applaus was haar deel geweest; door de adrenalinekick had ze een hele nacht niet kunnen slapen.

Een moment van stilte nu, van alleen zijn, spanning weg laten vloeien, contact maken met je fysieke zelf, met de natuur, gewoon weer even Eva Priem, met twee benen op de grond.

Ze hoorde het roffelen van een specht ergens verderop; een paar mezen vlogen foeragerend van tak naar tak. Een windvlaag suisde door de sparren. Ze rook de bosgrond, de geur van hars als ze langs een omgezaagde boom liep; dennennaalden, beukenblad.

Ze ontdekte een paadje, in het begin leek het alleen nog maar een wildwissel, maar allengs werd het breder en werd het meer en meer een door mensen gemaakt pad.

De zon brak door, de begroeiing werd ijler. Er bloeiden bloemen. Een notenboom liet haar vruchten vallen. Een ree met haar jong leek zich te koesteren in de voorjaarszon. Een eekhoorn scharrelde onder een berk. De vochtige koelte van het bos maakte plaats voor een milde zonnewarmte.

Verbaasd over zoveel schoonheid zocht Eva op haar wandelkaart waar ze kon zijn. Het leverde haar niet veel concreets op, behalve

de bijzondere naam van het gebiedje waar ze zich ongeveer bevond: Het paradijs.

Hoe verder Eva het pad afliep, des te lieflijker werd de omgeving. Bomen stonden in bloei, vogels floten, in het beekje naast het pad schoten forellen weg. De beek ging over in een vijver met helder water en bloeiende waterlelies, kleurige libellen in een stille zweefstand, de lucht vol van de geur van bloesem en honing. Eva kon de verleiding niet weerstaan. Het frisse water, de warmte van de lucht en het zweet op haar rug, ze moest en zou even het water in. Ze gooide haar rugzakje af en kleepte zich in een ommezien uit. Badkleding had ze niet bij zich, maar wie zou haar hier zien? Naakt liep ze langzaam het water in. Vol genot liet ze het water over haar warme huid glijden. Ze sloot haar ogen en snoof de goddelijke geur op van het water. Dit was de ultieme voorbereiding op wat komen ging. Alle stress spoelde ze van zich af. Dit was drinken uit de oerbron, terug naar de wortels.

Maar haar genot duurde niet lang. Tot haar schrik zag ze hoe een oude man op de andere oever van de vijver op een slijpsteen een enorme bijl stond te slijpen. Eva hoopte ongezien het water uit te kunnen glippen, maar de oude man draaide zijn hoofd naar haar en knikte. Beleefd wendde hij zijn gezicht weer naar zijn slijpsteen en bijl.

‘Je hoeft je voor mij niet te schamen, hoor’, zei de oude man. ‘Ik heb wel vaker een blote vrouw gezien. Ze zijn allemaal hetzelfde.’ Eva voelde zich uitgedaagd en nieuwsgierig tegelijk, tegenover de man leek ze geen schaamte te voelen. Ze liep, helemaal bloot, om de vijver heen naar de oude man.

‘Eva Priem’, zei ze opgewekt en ze stak haar hand uit naar de man. Deze bleef echter geconcentreerd op zijn werkje. De slijpsteen moest met een zwengel aan het draaien gebracht; eenmaal op tempo moest de bijl er tegenaan gehouden worden, waardoor de steen weer aan tempo verloor.

‘Dit is een klusje voor minimaal drie handen’, mopperde de man en keek vervolgens Eva aan. ‘Kan jij me anders niet even een handje helpen?’

‘O, ja wel, hoor’, zei Eva. ‘Zegt u maar wat ik moet doen.’

‘Misschien wil jij die steen op tempo houden, dan houd ik de bijl er tegenaan. Gewoon aan de zwenkel draaien.’

Het bleek een aardig inspannende taak te zijn, maar ze had er lol in. Eva had de weg teruggevonden naar het paradijs. Ze was naakt betrapt in het bad en had een onverwachte ontmoeting met een mysterieuze en beleefde, dat moet gezegd, oude man. En nu stond ze samen met hem een bijl te slijpen, nota bene in haar blootje. Hoe gek wil je het hebben! Kortom, ze genoot.

De oude man haalde na een paar minuten de bijl weg van de steen en knikte naar Eva.

‘Zo is het genoeg.’

‘Gaat u wat omhakken?’, vroeg Eva.

‘Ik zou niet weten wat ik anders met een bijl moest doen’, zei de oude man en hij liep in de richting van een boom.

De boom was een van de mooiste bomen die Eva ooit had gezien. Haar kroon was rijk gevuld met bladeren die zacht ruisten in de wind, ze droeg grote bloemen, maar tegelijkertijd hingen er grote vruchten in en stonden de knoppen aan haar takken op springen. Er nestelden ook een paar duiven.

De oude man zwaaide met de bijl. Met een scherpe klap drong het ijzer in de bast van de boom. De man trok de bijl los, zwaaide hem boven zijn hoofd.

‘Stop, stop’, riep Eva. ‘Dat kunt u toch niet zomaar doen? Dat is een schitterende boom! Die kunt u toch niet zomaar omhakken? Kijk eens naar die vogels en die vruchten. Dat is eeuwig zonde. Heeft u wel een vergunning om die boom te kappen?’

De oude man keek haar verbaasd aan.

‘Mevrouw, dit is het paradijs en ik bepaal hier welke bomen er wel of niet worden gekapt. Ik moet toegeven, het gaat me bijzonder aan het hart dat ik deze boom moet omhakken, maar het moet.’

‘Hoe bedoelt u, het moet?’

‘Mevrouw, afgelopen week heb ik ook een boom moeten kappen. Die boom kende het verschil tussen goed en kwaad. De mensen hebben haar geheim gestolen, heel lang geleden al. Ze hebben van haar vruchten gegeten en ze dachten te weten wat goed en kwaad waren, maar het is op niets uitgelopen.’

‘En welke boom bent u vandaag aan het omhakken, oude man?’

‘Dit is de boom des levens, jongedame. God verhoedt dat ook deze boom in handen valt van de menselijke soort. Dan zijn de rapen pas echt gaar. Dan gaan ze zich verbeelden dat ze leven kunnen scheppen.

Ik heb vroeger het leven geschapen en ik zag dat het goed was. Nu zijn de mensen, vinden ze zelf, aan de beurt, maar of ze ook zullen kunnen zeggen dat hun scheppingen goed zijn, betwijfel ik ten zeerste. Wat voor rampen richtte de tovenaarsleerling wel niet aan in het sprookje? Ik neem aan dat u dat sprookje wel kent. ‘

Eva voelde zich aangesproken. Ze liet zich niet wegzetten als tovenaarsleerling in een antiek sprookje!

‘U moet me goed begrijpen, meneer. Wij willen een volgende stap zetten in de ontwikkeling van de mens. We willen en kunnen de ontwikkelingsgang van de technologie niet stoppen. Er is jarenlang keihard aan gewerkt door de knapste koppen. U moest eens weten wat voor mogelijkheden er ontstaan om het leven op aarde op een hoger plan te brengen.’

Ze had een rood hoofd gekregen. Dat voelde ze. Ze beende naar haar hoopje kleren en schoot haar broek en een shirt aan. Ze schaamde zich opeens voor haar naaktheid en omdat ze zich tegenover een oude man in een afgelegen bos stond te verantwoorden voor haar levenswerk.

‘Maar, waartoe, meisje? Waartoe wil je het leven herscheppen? Wil je het eeuwig leven op aarde verwerven? Is dat een aanlokkelijk perspectief? Of is het herscheppen om het herscheppen zelf, om de wetenschappelijke onvermijdbaarheid ervan?’

Eva was verbluft. Dit was pure provocatie. Eva voelde een enorme boosheid in zich opwellen.

De oude man zuchtte en wendde zich weer tot de boom. De bijl zwaaide boven zijn hoofd en weer doorkliefde het ijzer de stam van de boom. Verschrikt vlogen de duiven op van hun nest, de takken trilden, een bijna rijpe vrucht plofte voortijdig in het gras.

En weer hief de oude man zijn bijl.

Op dat moment beseftte Eva pas goed het belang van dit moment. Misschien was het allemaal een droom, of een nachtmerrie, maar dit, het omhakken van deze boom, mocht niet gebeuren.

Ze stortte zich met haar kleine lijf op de oude man. Door haar aanval werd hij uit balans gebracht en zwaaide de bijl in plaats van in de boomstam, loodrecht de lucht in. De man viel op de grond; Eva plofte ruggelings bovenop hem.

Eva zag de bijl boven zich opstijgen. Ze zag hoe de bijl door de zwaartekracht vaart verloor en een moment stil leek te hangen in de lucht. Ze zag de bijl van richting veranderen, naar beneden vallen en daarbij haar zwaarste deel naar voren wenden: het vlijmscherpe ijzer. Ze voelde de oude man onder zich zuchten. Ze voelde in één hartslag haar adrenalinepeil tot ongekende hoogte stijgen, haar spierspanning toenemen, haar pupillen vernauwen.

In een impuls schoot ze weg van het lichaam van de oude man. Ze voelde de luchtverplaatsing van de vallende bijl op haar wang. Ze hoorde het luide gekraak waarmee het ijzer van de bijl de schedel van de oude man binnendrong. Ze hoorde zijn waarschijnlijk laatste ademstoot onder de impuls van de inslag van de bijl.

De man was zo oud, hij bloedde nauwelijks.

Verdoofd lag Eva in het gras.

Na een tijdje kwam ze weer wat tot zichzelf. Wat was ze in een bespottelijke situatie verzeild geraakt! Ze keek vol afschuw naar het lichaam van de oude man. Het was een ongeluk geweest, maar wie zou haar geloven? Godzijdank was er niemand in de buurt geweest die het hele gebeuren had gezien.

Eva liep naar de boom die de man had willen omhakken. Er zaten een paar flinke sneden in de stam, maar Eva schatte in dat de boom het wel zou overleven. Ze plukte een paar van de rijpe vruchten die aan de boom hingen en stopte die in haar rugzak.

Zo veel ze kon wiste ze de sporen van haar bezoek uit, voetafdrukken in de modder, vingerafdrukken op de zwengel.

Een half uur later liep Eva weer op de route die haar wandelboekje aangaf. Het was een idiote ervaring, te onwaarschijnlijk haast om te

geloven. Maar er zaten desondanks wel een paar overheerlijke vruchten in haar rugtasje en die zou Eva nog goed kunnen gebruiken. Ze voelde zich helemaal opgeladen voor de grote stap van morgen.

3. O, God, als ik maar geen narcist ben!

Voor alles: schaamte. Schaamte voor alles. En daar komt dat de grootste zonde allertijden bovenop: dat je een narcist bent, de tegenpool van de moderne schamer. Een massieve guilty pleasure: ik vind mezelf ge-wel-dig. De anderen zijn lullo's, ploeteraars, footroggelaars, kinderen.

Ik roep het niet hardop, maar alles wat ik aanraak verandert in goud.

Ik laat me er niet op voorstaan, maar de goede observator weet het al de hele tijd: die jongen heeft talent, hij steekt er met kop en schouders bovenuit.

Mijn god, ik ben goed, ik ben geweldig, verschrikkelijk narcist. Iedereen zal me uitkotsen.

'De zelfingenomen lul, wat heeft die het gatverdarrie goed met zichzelf getroffen, die arrogante klootzak. Vandaar dat hij me links laat liggen.'

Ben je een keer goed, vind je zelf, dan wordt het weer een puinhoop. Het leven is ingewikkeld. Moet ik mezelf dan haten?

Moet ik maar weer mijn kop intrekken om de messen van het maaiveld te mijden? En het gras is al zo kort. Steeds maar weer, heel democratisch en empathisch, de tweede garnituur ook een 'eerlijke' kans geven? Mezelf als een Christus verloochenen omwille van het hogere ideaal, me weer aan het kruis der middelmatigheid laten spijkeren, vooral om na mijn spoedig verscheiden tot in lengte van dagen geëerd te worden met 'het was zo een goede jongen'.

Ik moet het toegeven: ik houd van mezelf, vind dat ik bepaalde dingen goed, beter dan kan anderen. En dan ben ik een narcist?

Goed, dat is dan maar zo, jij klootzak. En weet je waarom ik je zo noem? Omdat je dat namelijk bent, een klootzak. Je maakt me uit voor narcist omdat je het niet kunt uitstaan dat ik beter ben dan jij. En waarom kan je dat niet uitstaan? Omdat je eigenlijk, maar dat durf jij lafaard niet hardop te zeggen, omdat jij vindt dat je beter bent dan ik. Alleen jij kan je puntje niet scoren, je bent geen goalgetter, geen doorbijter en dat frustreert je zodanig dat je maar de aanval kiest en je eigen narcisme op mij projecteert!

Dus als iemand nog een keer zijn bek open durft te doen en mij een narcist noemt, weet ik, weet iedereen gelijk hoe het zit.

Je bent een gefrustreerde sukkel.

Ik ben gewoon goed. De beste.

4. Bloeiende rozen

Vol trots laat James Giltay mij zijn tuin laten zien. Het is niet zomaar een tuin, het is de rozentuin van professor doctor James Giltay.

Nergens ter wereld bloeien de rozen zo uitbundig als in de rozentuin van professor James Giltay, de professor James Giltay, de autoriteit van ons land als het gaat om rozen. Wat zeg ik? De wereldautoriteit als het gaat om rozen.

Als een god kan de man nieuwe soorten rozen creëren, scheppen, vormen in eindeloze variaties, kleuren diep gemengd, in warme tinten, smaakvolle schakeringen, geuren met massa, diepte, houttonen, chocolade, fruit, alles kan hij erin leggen.

Wereldberoemd is hij. Mensen staan op wachtlijsten om zijn tuin te kunnen bewonderen. Wekenlang kan het duren voordat men aan de beurt is en iedere dag weer zijn de excursies volgeboekt.

Zijn werk trekt vooral de aandacht van vrouwen. Ja, vrouwen en rozen, dat zijn wezens die voor elkaar lijken te zijn gemaakt. De fijne elegante vormen, de subtiele kleurnuances, het ranke karakter, de betoverende geur, maar ook de stekels als het moet, met mij valt niet te spotten. Welke vrouw wil dat niet? Welke vrouw wil niet als een bloem worden bewonderd en aanbeden? Welke vrouw wil geen rozen krijgen van een minnaar? Het zal u niet verwonderen dat professor Giltay iedere nieuwe creatie een vrouwen naam geeft: Lisa, Lydia, Charlotte, Rosa, Helene.

Professor doctor Giltay laat de dames zijn rozen zien, zijn befaamde kampioensrozen. Hij laat ze ruiken, strelen, hij plukt een roos voor hen persoonlijk. Hij bewierookt hun ontvankelijke ego. Hij haalt zijn hand door zijn haar, strijkt zijn vinger langs zijn kaaklijn en schikt zijn shirt over zijn borstkas. Ze vallen voor hem als een blok. Het kan gebeuren dat hij na afloop van een rondleiding tegen een vrouw zegt: 'Als u het leuk zou vinden, mevrouw, kan ik u ook een persoonlijke rondleiding geven.' Geen van die vrouwen keerde ooit terug van zo een afspraakje. Toen dat duidelijk werd kwam ik als 'een stille' in actie. Bert Ijsbrand heb ik mezelf genoemd, niet wetend hoe treffend die naam zou zijn in het licht van deze hele, wrange geschiedenis.

Altijd waren het vrouwen geweest die professor doctor Giltay een persoonlijke rondleiding gaf, en nu loopt hij met mij, een man, door zijn befaamde rozentuin.

‘Ijsbrand’, zegt hij, ‘Ik kan voelen dat jij een rozenman bent. Jij voelt de ziel van de roos aan. Rozen zijn jouw geestverwanten. Jij weet welk bloed er stroomt in de vaten van een roos. Je weet het niet alleen, je kan het ook, je wilt het. Ik ben bezig een nieuwe roos te creëren en ditmaal zal het geen vrouwelijke roos zijn. Voor het eerst zal een mannelijke roos het licht der schepping zien! En jij, Ijsbrand, jij kan die roos een ziel geven. Jij kan de levensadem in die roos blazen en je zal onsterfelijk worden. Je zou je leven kunnen geven voor de creatie van deze nieuwe roos. Een mannelijke roos zou een revolutie zijn in rozenland, in de ganse aardse schepping. De ‘Ijsbrand’ zal ik hem noemen.’

‘Maar dat is onmogelijk, professor. Hoe zou ik dat kunnen doen?’

Hij voert mij mee naar zijn laboratorium zoals hij dat met al zijn vrouwen zal hebben gedaan. Hij leidt mij langs zijn stekjes, voedingssubstraten, lichtstraten en thermostaten tot wij voor zijn juweel staan, het pronkstuk: de Rozenexperience noemt hij het.

‘Als je plaatsneemt in de Rozenexperience kan je de roos van binnenuit beleven’.

‘Kom, gaat u gang, meneer Ijsbrand. U zult de eerste man zijn. Ik gun u de eer, u bent een oprechte rozenliefhebber.’

Om eerlijk te zijn valt de verschijning van de Rozenexperience me tegen. Hij ziet eruit als een manshoge koelkast met daarop een afzuigmechanisme. De toegang bestaat uit een deur met zeer fijnmazig horrengaas. Naast het koelkastdeel is er een deel waarachter ik een machine vermoed. In de wand ervan zit een klein luikje, zoals je wel in een koffiemachine ziet. Je hoort het koffiebekertje vallen en even later de korreltjes van de oploskoffie, als laatste het slurpend geluid van het hete water.

Giltay houdt de deur voor me open.

Dit is het moment om in te grijpen: ‘Game over, Giltay. Ik arresteer u in naam der wet op verdenking van moord.’ Ik bluff, ik kan alleen

speculeren over wat er met die vrouwen gebeurd is. Ik bluf, maar het werkt. Eigenlijk werkt het te goed.

Professor James Giltay's ogen worden groot, een moment lijkt hij te wankelen en zoekt hij steun bij de deur die hij in zijn hand houdt. Dan krijgt hij zijn scherpte terug en handelt snel.

Hij opent de deur van zijn machine, stapt naar binnen en vergrendelt de deur achter zich. In de kleine ruimte haalt hij een hendel over. Er klinkt een luid gesis en ik zie, tot mijn ontzetting, hoe vloeibaar stikstof uit verschillende spuitmondjes komt en zich verspreidt over het lichaam van professor Giltay. Een ijsmassa vormt zich op de kleding van de professor, een dikke, witte koek. Ik zie hoe de vorst bezitneemt van zijn lichaam. Zij kruipt langs zijn hals omhoog. Zijn kaak wordt bleek en verstijft. Terwijl hij mij verwijtend en vragend aankijkt zie ik eerste ijskristallen zich in zijn oogbollen vormen. Langzaam puilen ze uit de oogkassen; ijs heeft nu eenmaal een groter volume dan water.

Intussen komt de immense afzuiginstallatie boven op de machine op gang. Koude damp stijgt in een kleine vortex omhoog; stikstof is op kamertemperatuur een gas. Langzaam dampt de ijskorst op het lijf van de professor weg. Zijn kleding wordt weer zichtbaar. De koude en de stikstof hebben een verwoestend effect gehad op de stof. Koud en verkruimeld hangt het om het lichaam van de professor. Moeiteloos als een stofzuiger onder een bankstel, zuigt de afzuiginstallatie het stof van de kleding op. Ik zie hoe de installatie langzaam ook de laatste lichaamssappen uit het vriesdrogende lijk zuigt. Het schrompelt, verdrogend ineens. Op de huid zie ik craquelé scheurtjes verschijnen. Als een koude, rimpelige pop staat wat eens de professor was in de Rozenexperience. De ventilator stopt met draaien, de laatste damp trekt weg uit het binnenste van het bevroren lijk. Een paar seconden is het helemaal stil. De droge enkels kunnen vervolgens het gewicht van het lichaam blijkbaar niet meer dragen. Langzaam zakt het ineens tot een hoop droge stof als was het een wolkenkrabber van het World Trade Center in 2001. De machine lijkt op dit moment te hebben gewacht en er verschijnt een vegertje die de resten bij elkaar haalt en in een afvoer deponiert. Er klinkt